

Petrol Kanunu

(Resmî Gazete ile ilânı : 16 . III . 1954 - Sayı : 8659)

No.
6326

Kabul tarihi
7 . III . 1954

BİRİNCİ KISIM

Umumi hükümler

Bölüm : 1

Mülkiyet ve maksat

MADDE 1. — Türkiye'deki petrol kaynakları Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.

MADDE 2. — Bu kanunun maksadı, Türkiye Cumhuriyeti petrol kaynaklarının hususi teşebbüs eli ve yatırımları ile süratle, fasılasız ve verimli bir şekilde geliştirilip kıymetlendirilmesini sağlamaktır.

Bölüm : 2

Tarifler

MADDE 3. — Bu kanunda kullanılan terimlerin delâlet ettiği mânalar aşağıda gösterilmiştir:

1. a) Yerden çıkarılan veya çıkarılabilen mayi veya gaz halindeki, bilcümle tabii hidrokarbonlara;

b) Mayi petrol veya gaz istihsaline elverişli bulunan asfalt ve diğer sulp hidrokarbonlara;

c) Yukarıki fıkralarda yazılı maddelerden müştak hidrokarbon mahsullerine; «petrol».

2. Teksif, kimyevi muamele, tasfiye veya diğer usul ve ameliyelerle petrolden istihsal edilen mamul veya yarı mamul her hangi bir hidrokarbona «petrol mahsulü»;

3. İktisadi işletmeye elverişli miktarda bir petrol birikintisini ihtiva ettiği tesbit olunan arz parçasına «petrollü arazi»;

4. Bir petrollü arazinin bulunmasına «keşif»;

5. a) Petrol araştırılması ile ilgili olmak üzere arazinin yerden ve havadan topografik, jeolojik, jeofizik, jeoşimik ve benzeri usullerle mesaha ve tetkik edilmesine ve - arama sondajları hariç - lüzumlu ameliye, tecrübe ve jeolojik malûmat almak maksadıyla sondajlar yapılmasına «jeolojik istikşaf»;

b) Petrol bulmak veya petrollü arazinin vüsatini tesbit etmek maksadıyla tecrübe kuvuları acılmasına «arama sondajı»;

c) (a) ve (b) fıkralarındaki ameliyelerin hepsine birden «arama»;

6. Bir petrollü arazinin hudutlarının ve çıkarılabilir petrol varlığının tâyini ve petrolün çıkarılması maksadıyla sondajlar yapılmasına ve petrollü arazinin teçhiz edilmesine «inkişaf»;

7. Bir petrollü araziden petrolün çıkarılmasına ve bu petrolün iptidai mua-

melesine, petrollü arazi dâhilinde veya civarında kâin depolara, boru hattına veya tasfiyehaneye nakline kadar tâbi tutulduğu ameliyelere «istihsal»;

8. a) Arama, keşif, inkişaf, istihsal, tasfiye veya diğer ilgili ameliyelerle ve petrolün veya petrol mahsullerinin - petrol mahsullerinin satış ve fevzileri hariç olmak üzere - depolanmasına veya nakledilmesine;

b) Yukarıki ameliyelerden her hangi biri için lüzumlu enerji ve su tesislerinin, bina, kamp ve diğer bileümle tesislerle teçhizatın inşasına, kurulmasına ve işletilmesine;

«petrol ameliyatı» veya sadece «ameliye»;

9. Bu kanuna göre verilen jeolojik istikşaf müsaadesine «müsaade»;

10. a) Bu kanuna göre verilen petrol arama ruhsatnamesine «arama ruhsatnamesi»;

b) Bir arama ruhsatnamesinin taallûk ettiği sahaya «arama sahası»;

11. a) Bu kanuna göre verilen petrol işletme ruhsatnamesine «işletme ruhsatnamesi»;

b) Bir işletme ruhsatnamesinin taallûk ettiği sahaya «işletme sahası»;

12. Bir petrol ameliyatı ile ilgili araziyi kiralama ve bu arazi üzerinde tesisi mümkün olan intifa ve irtifak haklarına «kullanma hakkı»;

13. Arama, keşif, inkişaf ve istihsalden başka bir petrol ameliyatı yapmak üzere bu kanuna göre verilen müsaadeye «belge»;

14. Bir belge ile yapılmasına izin verilen bir ameliyat için lüzumlu sahaya «belge sahası»;

15. Müsaade sahibine «araştırmacı»;

16. Arama ruhsatnamesi sahibine «a.ayıcı»;

17. İşletme ruhsatnamesi sahibine «işletmeci»;

18. Bir müsaadeden veya arama ruhsatnamesinden veya işletme ruhsatnamesinden veya belgeden doğan haklardan her hangi birine «petrol hakkı»;

19. Bu kanuna göre tâyin olunan bir petrol bölgesine «bölge»;

20. Bu kanunun hükümleri dairesinde aramaya, işletmeye veya bunlar için müracaata açık bulundurulmuş bir sahaya «açık saha»;

21. Bir petrol ameliyatının yapılmasında, tecrübeli bir şahıstan avını hal ve şartlar altında beklenebilecek gayret, ehliyet, verimlilik, basiret ve tedbirliliğe «hüsnüniyet»;

22. Bir petrol ameliyatının yapılmasında, petrolün, petrol mahsullerinin, hazne enerjisinin, suyun veya diğer minerallerin ziyama, karışmasına, bozulmasına veya suistimaline sebebiyet veren ve bu ameliyatın hüsnüniyetle yapılmış olması halinde normal olarak vukuuna imkân bulunmayan bir fiil veya ihmale «israf»;

23. Bir petrol ameliyatının yapılmasında, bu ameliyatın yapıldığı mahalde veya yakınında meşru surette bulunan bir kimsenin ölümüne, mâlûliyetine veya sıhhatinin bozulmasına sebep olan veya olabilecek mahiyette bulunan bir fiil veya ihmale «tehlikeli fiil»;

24. Kara sularının veya iç suların altında fasıllı veya devamlı olarak kalan arazi de dâhil olmak üzere Türkiye topraklarına «arazi»;

25. a) Petrolün dünya piyasalarında takarrür eden serbest rekabet fiyatına «piyasa fiyatı»;

b) Piyasa fiyatlarının bir yıllık ortalamasına «ortalama piyasa fiyatı»;

26. Miadı bir sene veya daha fazla olan malzeme masrafları hariç olmak üzere, arama maksadiyle yapılan veya arama ile ilgili diğer bileümle masraflara «arama masrafları»;

27. a) Miadı bir seneden fazla bulunan ve kurulmamış ve kullanılmamış olan;

b) Kurulmasından veya kullanılmaya başlanılmasından itibaren bir sene sonunda kullanılabilir durumda olan veya hurda kıymeti bulunan;

Tesisat veya malzeme masrafları hariç olmak üzere, sondaja hazırlanma, kuyu bitirme, derinleştirme ve temizleme ameliyelerine müteferri işçilik, yakıt, tamir ve bakım, nakliye, ikmal ve malzeme masraflarına «sondaj fer'i masrafları»;

28. Muayyen bir arazide bir petrol ameliyatı yapmak hakkına karşılık Devlete arazi vüsatine göre ödenen sabit meblâğlara «Devlet hakkı»;

29. İstihsal olunan petrol üzerinden Devlete verilecek hisseye «Devlet hissesi»;

30. Menkul ve gayrimenkul mallara, fikrî hak ve hizmetlere, menkul kıymetlere ve bunlara taallük eden her nevi hak ve menfaatlere «iktisadi kıymetler»;

31. Bir işletme hakkına dâhil petrollü araziden her birine «münferit saha»;

32. Mayi petrol için 158, 984 litre (42 galonluk bir varil) ve gaz için normal atmosferik tazyikte 500 metre küb petrol birimine «petrol birimi»;

33. İşletmeler Vekiline «Vekil»;

34. Bu kanunun tatbikatı için kurulan ve doğrudan doğruya Vekile bağlı olan teşkilâta «petrol dairesi»;

35. Petrol Dairesi Reisine «Reis»;

36. Bu kanunun tatbikatiyle ilgili tetkik merciine «petrol komiseri»;

37. Hakiki veya hükmi şahıslara «şahıs»;

38. Bu kanunun tatbik suretini göstermek üzere neşrolunacak Petrol Nizamnamesine «nizamname»;

39. Türkiye Cumhuriyeti Devletine «Devlet»;

denilir.

Bölüm : 3

Takdire esas olan kıstaslar

MADDE 4. — Petrol hakkı iktisabı için yapılan bir talebin kabul veya reddedilmesinde:

1. Talebin millî menfaatlere ve bu kanunun maksadına uygun bulunup bulunmadığı;

2. Tâlibin;

a) Tatbik olunan kanun ve nizamnamelere ve talimatlara riayetkârlığı;

b) Bu kanunun maksadına uygun bir surette çalışacağı hususunda karine olabilecek evvelki faaliyetleri,

c) Benzeri ameliyatın yürütülmesindeki tecrübesi;

d) Tasarlanan petrol ameliyatını yürütmek hususundaki malî iktidarı;

3) Yukardaki fıkralara göre aynı derecede kabule şayan bulunan müracaatlar arasında tercih yapılırken müracaat sırası; nazara alınır.

Bölüm : 4

Memnuiyetler ve hususi kayıtlar

MADDE 5. — Bu kanuna göre müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belge alınmadan hiçbir petrol ameliyesi yapılamaz.

MADDE 6. — Bir müsaadeye, arama ruhsatnamesine, işletme ruhsatnamesine veya belgeye Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına veya yabancı Devlet mevzuatına göre hükmi şahsiyeti haiz bir şirket sahip olabilir.

MADDE 7. — Aşağıdaki yerlerde vekilin mahsus müsaadesi olmadan petrol ameliyatı yapılamaz:

1. Devletin hudutlarından 5 kilometre mesafe dâhilinde veya askerî yasak bölgeler içinde.

2. Tarihî veya dini bir yer veya tesise, petrol ameliyatıyla ilgisi bulunmayan bir yapıya, bir su tesisine, bir yol veya umumi geçide 60 metre mesafe dâhilinde.

3. Bir şehir veya kasaba belediye imar sahası dâhilinde.

MADDE 8. — Müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belge, sahibine bu kanunla veya başka bir kanunla girilmesi veya bulunulması memnu olan bir yere girme veya o yerde bulunma hakkı vermez.

MADDE 9. — 1. Müracaat sahibi, ameliyat esnasında vukuu melhuz zarar ve ziyanı ve bu kanuna göre ödemek mecburiyetinde kalacağı her türlü meblâğları karşılamak üzere, petrol dairesince tesbit edilecek mâkul miktarda teminat vermedikçe, müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belge alamaz.

2. Vekil Petrol Dairesinin teklifi üzerine petrol hakkı sahibinin yatırmış olduğu teminatın değiştirilmesini veya mâkul nispette çoğaltılmasını isteyebilir. Bu talebe vekilin tâyin edeceği mâkul müddet içinde uymayan petrol hakkı sahibine yenden 90 günlük bir mühlet verilerek bu mühlet zarfında talebe uymadığı takdirde sahip olduğu müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belgenin nihayetleneyeceği bildirilir.

MADDE 10. — Petrol hakkı sahibi, petrol ameliyatında veya bu ameliyat dolayısıyla israf veya tehlikeli fiil yapmamaya veya bunların yapılmasına mahal vermeye mecburdur.

MADDE 11. — Bir petrol ameliyatını tehdideden bir hal hâsıl olduğu takdirde, tehdit altında bulunan petrol hakkı sahibi derhal Petrol Dairesini ve bundan müteessir olabilecek diğer petrol hakkı sahiplerini haberdar eder ve tehdidin mahiyeti ile bunu önlemek üzere alınmakta olan tedbirleri bildirir.

Bölüm : 5

Millî menfaatin korunması

MADDE 12. — 1. Yabancı devletlerin doğrudan doğruya veya dolayısıyla idaresinde müessir olabilecekleri mikyasta veya şekilde malî ilgileri veya menfaatleri bulunan hükmi şahıslar :

a) Petrol hakkına sahip olamazlar ve petrol ameliyatı yapamazlar;

b) Petrol ameliyatına lüzumlu menkul ve gayrimenkul emvali satın alamazlar, bunlara sahip olamazlar veya bunlar üzerinde hak veya menfaat tesis edemezler;

c) Bir petrol ameliyatına müteferri veya onun bir kısmını teşkil eden tesisleri kuramaz veya işletemezler.

2. İcra Vekilleri Heyeti kararı ile bu maddeye istisna tanınabilir. Bu karar aleyhine adlî ve idari kaza mercilerine müracaat olunamaz.

MADDE 13. — 1. İcra Vekilleri Heyeti kararıyla, petrol hakkı sahiplerinden:

a) Türkiye'de istihsal ettikleri petrolden veya bundan elde ettikleri petrol

mahsullerinden kararname ile tesbit olunacak memleket ihtiyacına tekabül edecek miktarı, piyasa fiyatı üzerinden her şeyden evvel sağlamaları;

b) Tasfiye tesisleri mevcut olduğu takdirde memleket ihtiyacı için ayıracakları petrolü tasfiye etmeleri;

c) Petrol veya mahsullerini piyasa fiyatı üzerinden memleket dâhilinde satmaları;

İstenebilir.

2. Yukardaki maksatlar için vekil, mevcut kuyulardan kâfi miktarda petrol istihsal etmelerini petrol hakkı sahiplerinden istiyebilir. Bununla beraber hiçbir petrol hakkı sahibi :

a) Kuyulardan en iyi verimle âzamı istihsal nispetinden fazla istihsal yapmakla;

b) Diğer petrol müstahsıllarından istenilenden daha büyük nispette istihsalini artırmakla;

Mükellef tutulamaz.

Ancak, millî emniyetin veya hakkaniyetin gerektirdiği veya israfı önlemenin emrettiği nispette, İcra Vekilleri Heyeti kararıyla, bu kaideden inhiraf edilebilir.

3. Memleketin ihtiyacına, Türkiye limanlarındaki gemilerin ve hava meydanlarındaki uçakların yakıtları ile Türkiye'deki tasfiyehanelerin petrol ihtiyacı da dâhildir.

İKİNCİ KISIM

İdare

Bölüm : 1

Nizamname

MADDE 14. — Bu kanunun tatbik suretini göstermek üzere bir nizamname yapılır. Bu nizamname, aşağıdaki hususları da ihtiva eder :

1. İdare makamlarına müracaat ve itirazların yapılmasında rapor ve vesikaların verilmesinde riayet olunacak müddet ve usuller.

2. Bu vesikalardan lüzum görülenlerin mahiyetleri ve iltiva edeceği hususlar.

3. Resmî Gazetede neşredilecek mevat ve bu ilânların yapılmasında riayet olunacak müddet ve usuller.

4. Petrol sicilinin ne suretle tutulacağı, kayıtların ne suretle tashih, tadil ve terkin edileceği.

5. Müracaat, itiraz, kayıt ve ilâna mütaallik diğer hususlar.

MADDE 15. — Nizamnameye uygun olmıyan müracaat, itiraz, rapor ve vesikalar sahibine bir hak temin etmez. Ancak bunların nizamnameye uygun olmamaları bâzı maddi hatalarla mâlûl bulunmalarından ileri geliyorsa Petrol Dairesi bu hataların düzeltilmesine müsaade eder.

MADDE 16. — Nizamnamenin değiştirilmesi takdirinde, israf veya tehlikeli fiilleri önleme hususlarında konulanlar müstesna olmak üzere, yeni hükümler, müsaadeyi, arama ve işletme ruhsatnamelerini, belgeyi ve bunlara bağlı olup iktisap edilmiş diğer hakları ve bir müsaade sahibinin yapmış bulunduğu arama ruhsatnamesi talebini ihlâl edemez,

Bölüm : 2*Teşkilât*

MADDE 17. — Bu kanunun tatbikiyle vazifeli ve hükmi şahsiyeti haiz olmak ve katma bütçe ile idare edilmek üzere bir Petrol Dairesi kurulmuştur. Petrol Dairesi Vekile bağlıdır. Petrol Dairesini reis temsil eder.

MADDE 18. — 1. Petrol Dairesi bir reisin idaresi altında ilişik kadro cetvelinde gösterilen iki reis muavini ile teknik müşavirler, hukuk müşaviri, mühendisler, müdürler ve diğer memurlardan teşekkül eder.

2. a) Petrol Dairesi reisine (500) lira, iki reis muavini ile iki teknik müşavire (400) er lira olmak üzere her ay maaşlarına ilâveten ödenek verilir.

b) Yukarıki (a) fıkrasında yazılı olanlarla kanuna bağlı kadro cetvelinde ihtisas mevkii olarak gösterilenlerin ve hukuk müşavirinin mukavele ile istihdamı caizdir. Bu takdirde haklarında Memurin, Barem, Harcırah ve Emeklilik kanunlarının hükümleri tatbik olunmaz.

MADDE 19. — 1. Reis, Vekilin inhası üzerine müşterek kararlarla tâyin ve hakkında 3656 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi hükmü tatbik olunur.

2. Reis muavinleri, müşavirler ve müdürler reisin inhası üzerine Vekil, muhasebe müdürü ve memurları Maliye Vekâleti ve diğer memurlar reis tarafından tâyin edilirler.

MADDE 20. — Reis, bu kanun hükümleri dairesinde bilcümle müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi ve belgeleri vermeye salâhiyetlidir ve bu kanuna göre yapılması lâzım gelen tebliğ, ilân ve tescil işlerinden mesuldür. Ancak dördüncü maddenin birinci fıkrasındaki hususların takdiri Vekile aittir.

MADDE 21. — 1. Vekil 28 nci maddeye göre zuhur edecek her ihtilâflı mevzuu tetkik ve tahkik etmek üzere bir Petrol Komiseri tâyin eder.

2. Petrol Komiseri; Devlet memuru veya Devlet teşkilâtı dışında ehliyetli bir şahıs olabilir. Petrol Dairesinde memur olan veya bu daireden infikâki bir yılı geçmemiş bulunanlar petrol komiseri seçilemezler.

3. Petrol komiserine verilecek ücret Vekil tarafından tesbit edilir.

MADDE 22. — Petrol Dairesinin gelirleri, Devlet haklarının % 20 leri ile Devlet Bütçesinden yapılacak yardımlardan terekkübeder.

MADDE 23. — 1. Devlet hakları gelir bütçesine irat kaydolunur. Bunların % 20 si karşılığı olarak her yıl gelir tahminleri tutarında Maliye Bütçesine ödenek konulur.

2. Yıl sonuna kadar sağlanan gelir, bütçeye konan ödenekten fazla veya eksik olduğu takdirde bu miktarlar ertesi yıl ödeneğinin hesabında nazara alınır.

Bölüm : 3*Koordinasyon*

MADDE 24. — Diğer bir makamın salâhiyet dairesine giren bir hususu da ihtiva eden müracaat hakkında karar ittihaz etmeden önce Petrol Dairesi veya Vekil alâkadâr makamın muvafakatini alır.

Bölüm : 4

İtiraz hakları ve tahkikat usulleri

MADDE 25. — 1. a) Müracaat ve petrol hakkı sahibi, Petrol Dairesi tarafından ittihaz olunan ve müracaat, müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belgeden doğan haklarına tesir eden kararlara karşı bu kanun hükümleri dairesinde Vekile, Vekilin kararına karşı Devlet Şûrasına itiraz edebilir.

b) Bu kararlardan hakları veya menfaatleri muhtel olan her hangi bir şahıs da aynı veçhile itiraz hakkına sahiptir.

2. Petrol Dairesinin kararlarından müteessir olanlar itiraz yoluna müracaat etmeden evvel bunların yeniden tetkik edilmesini reisten isteyebilirler. Ancak, bu talep, Petrol Dairesinin yeniden tetkiki istenilen kararına karşı Vekil nezdinde itiraz edilebilmesi için riayet olunması gereken müddetin cereyanına mâni teşkil etmiyeceği gibi itiraz yoluna müracaat haklarını da ortadan kaldırmaz.

3. İcra Vekilleri Heyeti tarafından bu kanun hükümlerine göre verilen ve itirazı kabil olan kararlara karşı yalnız Devlet Şûrası nezdinde itiraz edilebilir.

MADDE 26. — Bu kanun hükümlerine göre iktisabedilmiş veya edilebilecek olan bilcümle haklarda müracaat veya hak sahipleri arasında çıkacak ihtilâfların Petrol Dairesi tarafından müzakere ve sulh yolu ile halline çalışılır. İhtilâfın halline imkân bulunmadığı takdirde 28 nci madde hükmü tatbik olunur.

MADDE 27. — 1. Vekil, reis ve petrol komiseri bu kanunun kendilerine verdiği vazifeleri yaparken lüzumlu gördükleri her türlü tahkikatı icraya, delilleri tesbite ve tahkikatla alâkalı petrol müesseselerinin bütün muamelât, hesabat ve kuyudatını tetkika ve petrol ameliyat ve tesisatını muayeneye salâhiyetlidirler.

2. Tahkikatta takibedilecek usul, nizamname ile tâyin olunur.

3. Vekil veya reis lüzum gördükleri takdirde tahkikatı alenî olarak yapabilirler.

4. Taraflar ayrıca talebetmiye lüzum olmaksızın dinlenme hakkını haizdirler.

MADDE 28. — Vekil kendisine itiraz yolu ile veya Petrol Dairesinden sulhen halledilemediği kaydiyle intikal eden ihtilâfları işin mahiyet ve ehemmiyetine göre tesbit edeceği müddet içinde tetkik ve tahkik etmek üzere tâyin edeceği petrol komiserine tevdi eder.

MADDE 29. — 1. Petrol komiseri, vekil tarafından kendisine tevdi edilmiş olan işler hakkında gerekli tetkikat ve tahkikatı yaptıktan ve tarafları da alenen dinledikten sonra edindiği kanaati ve ihtilâfın halline yarıyacak tedbir ve tavsiyeleri bildiren sarih, vâzih ve mucip sebepleri muhtevi mütalâası ile birlikte tahkikat evrakını tâyin edilen müddet içinde vekile verir.

2. Vekilin Petrol Dairesine intikal ettireceği komiser raporunun suretleri bir hafta içinde alâkahılara tebliğ olunur.

3. Alâkalı veya Petrol Dairesi tarafından itiraz edilmiyen rapor katılmış karar mahiyetini iktisabeder.

MADDE 30. — 1. Petrol komiserinin raporuna karşı alâkalı veya Petrol Dairesi tarafından müddeti içinde ancak vekile itirazda bulunulabilir.

2. Bu takdirde vekilin ihtilâflı mesele hakkında vereceği karar bir hafta içinde Petrol Dairesi tarafından alâkahıya tebliğ olunur.

3. Petrol Dairesi vekilin ittihaz edeceği kararlara karşı itiraz edemez.

MADDE 31. — Bu kanun hükümleri dairesinde itiraz etmek ve Devlet Şûrasında dâva açmak müddeti kararların ve petrol komiseri raporlarının tebliği tarihinden itibaren 30 gündür.

MADDE 32. — 1. Katiyet kesbedip Resmî Gazetede ilân edilmedikçe Petrol Dairesinin hiçbir kararı tatbik olunamaz. Ancak Petrol Dairesinin, ciddî ve tamiri kabil olmıyan bir zarar tevlihetmekte bulunan veya böyle bir zararın her an vukuuna sebebiyet verebilecek olan tehlikeli fiilleri ve israf hallerini önleyici kararları bu hükümden müstesnadır.

2. Vekil kararlarına karşı petrol hakkı sahibi tarafından vâkı itiraz ile birlikte tehiri icra talebedildiği takdirde Devlet Şûrası bu talep hakkında en geç bir hafta zarfında kararını verir.

3. Petrol hakkı sahibi aleyhindeki nihai karar muktezasının yerine getirilmesi vakte muhtaç olan hallerde Petrol Dairesi tarafından alâkalıya münasip mehil verilir.

Bölüm : 5

Mukellefiyetlerin kaldırılması ve tevsi

MADDE 33. — Petrol hakkı sahibinin talebi üzerine, Petrol Dairesi, müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belgenin ifasını emrettiği bir petrol ameliyatının yapılmamasına karar verebilir veya bunun kanuni mehlini temdit edebilir. Ancak bunlar, müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belgenin bu kanuna göre tesbit edilmiş bulunan âzami müddetinin uzatılmasını gerektirmez.

Bölüm : 6

Tescil ve ilân

MADDE 34. — 1. Petrol Dairesi, bir petrol sicili tutar. Bu sicil alenidir.

2. Petrol siciline nizamname hükümleri dairesinde aşağıdaki hususlar kaydedilir :

a) Arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi ve belge iktisabı maksadiyle bu kanuna uygun olarak yapılan bircümle talepler.

b) Arama ruhsatnameleri, işletme ruhsatnameleri, belgeler ve bunlardaki değişiklikler; bunların ve müsaadelerin her ne suretle olursa olsun nihayetlenmeleri,

c) Arama ruhsatnameleri, işletme ruhsatnameleri ve belgeler üzerinde tesis edilecek haklar.

d) Arama ruhsatnameleri, işletme ruhsatnameleri ve belgelerin veya bunlar üzerindeki hakların devri veya bütün bunlar üzerine konulacak her türlü takyitler.

e) Nizamnamede petrol siciline kaydedileceği gösterilen diğer hususlar.

3. Bu maddeye göre petrol siciline kaydedilmesi gereken hususlar hakkında diğer kanunların sicile ve tescile ait hükümleri tatbik olunmaz.

MADDE 35. — 34 nci maddenin 2 nci bendinin (c) ve (d) fıkralarında yazılı olan hususların kabul ve tescili talebi, Petrol Dairesi tarafından derhal ele alınır. Talep petrol ameliyatının daha çabuk veya daha verimli yürütülmesi veya petrol hakkı sahibi tarafından kifayetli veya munzam kaynak temin edilmesi maksadına mâtuf ise müracaat tarihinden itibaren 60 gün zarfında bir karara bağlanır.

MADDE 36. — 1. Arama ve işletme ruhsatnameleri ve belgeler petrol siciline kaydedilmekle beyi, rehin, ipotek ve saire gibi gayrimenkuller üzerinde yapılabilecek akitlere, bu kanunda yazılı şartlar dairesinde, mevzu olabilirler.

2. Bir petrol hakkının kullanılmasını icabettiren ve usulü dairesinde tescil edilmiş bulunan bir hakkın sahibi, kendi hakkının şumulü nispetinde petrol hakkı sahibinin haklarına malik ve onun vecibeleriyle mükellef olur.

3. Haciz ve ihtiyati tedbirler hariç olmak üzere 34 nci maddenin 2 nci bendinin (c) ve (d) fıkralarında yazılı olan haklardan ve takyitlerden hiçbiri Petrol Dairesince kabul ve petrol siciline kaydedilmedikçe Petrol Dairesine ve üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade etmez.

MADDE 37. — 1. Tasfiyehane ve boru hatları belgeden ayrı olarak her hangi bir tasarrufa mevzu olamazlar.

2. Bunlar bir taraftan tapu siciline bir taraftan da petrol siciline kaydedilirler. Tasfiyehane ve boru hatları, sahibinin veya Petrol Dairesinin lüzumlu vesaikı vermek suretiyle yapacağı talep üzerine tapu sicil muhafızlığınca tescil edilirler. Sicile bunlara ait her hangi bir tasarrufun Petrol Dairesinin izni bulunmadıkça kaydolunamayacağı şerhi de verilir.

3. Tapu siciline kaydedilen tasfiyehane ve boru hatlarının petrol siciline kaydında ayrıca hare alınmaz.

MADDE 38. — 1. Petrol Dairesi :

- a) Nizamname ve tadillerini,
- b) Bölgelerin tâyin ve tadillerini,
- c) Açık sahaların tesbit, tadil ve kapanmalarını,
- d) Sahaların müzayedeye konulması veya müzayededen kaldırılmasını,
- e) Reisin tâyinini,
- f) Petrol Komiserinin tâyinini,
- g) Müsaadeye taallük edenler hariç olmak üzere müracaatlar hakkında verilen kararları ve Petrol Komiseri raporlarını,
- h) Bir arama veya işletme ruhsatnamesinin veya belgenin verildiğini, tadil veya devrolunduğunu, bunların ve müsaadenin nihayetlendiğini, arama ve işletme ruhsatnameleri ve belgeler üzerinde tesis olunan diğer hakları ve takyitleri,
- i) Petrol Komiseri tarafından yapılacak tahkikatın mahallini, tarihini ve bunun mahiyetini,
- j) Bu kanunun veya nizamnamenin neşrini emrettiği diğer her hangi bir hususu,

Resmi Gazetede ilân eder.

2. Resmî Gazetede ilân tebligat mahiyetindedir; ancak bu kanunun veya nizamnamenin hususi tebligatı âmir hükümleri mahfuzdur,

3. Resmî Gazetede ilân edilen her hangi bir hususun neşir tarihi; bu ilânda aksine sarahat bulunmadıkça, meriyet tarihi olarak itibar olunur. Kendilerine hususi tebligat yapılmamış şahıslar için arama veya işletme ruhsatnamelerinin başlangıç, temdit ve nihayet bulma tarihleri de bu husustaki kararların neşir tarihleridir.

Bölüm : 7

Şahsın tescili ve tebligat

MADDE 39. — 1. Bu kanuna göre hak talebeden hükmi şahıs, Türkiye'de adres göstermeye mecburdur. Bunu yapmıyana müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belge verilmez.

2. Araştırmacı, arayıcı, işletmeci veya belge sahibi :

- a) Müsaadeyi, arama veya işletme ruhsatnamesini veya belgeyi elde ettiği

tarihten itibaren 30 gün zarfında Türkiye'de mukim bir mümessil ve bunun kanuni ikametgâhını,

b) Vukubuldukları tarihten itibaren 30 gün içinde ikametgâh ve mümessil değişikliklerini,

Petrol Dairesine bildirmeye mecburdur.

3. 2 nci fıkrada yazılı hususlar petrol siciline kaydedilir.

4. a) Anonim ve sermayesi eshama münkasım olsun veya olmasın bu kanuna göre bir petrol hakkı iktisabeden ecnebi tâbiiyetini haiz bir şirket, 30 Teşrinisani 1330 tarihli ecnebi anonim ve sermayesi eshama münkasım şirketlerle ecnebi sigorta şirketleri hakkındaki «kanunu muvakkatin 1, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11 ve 13» nci maddelerine ve 1 nci ve 4 nci maddeleri dolayısıyla 12 nci maddesine tâbidir.

b) Ancak bu kanunu muvakkatin 1 nci maddesinde tadadedilen evrakın tasdikli suretlerinin şirketin iktisabettiği petrol hakkının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde Petrol Dairesi vasıtasıyla Ekonomi ve Ticaret Vekâletine tevdi edilmesi lâzımdır.

5. Bu maddenin 2 nci fıkrasının (a) bendine ve 4 nci fıkrasına göre gösterilecek mümessilin aynı şahıs olması lâzımdır.

MADDE 40. — 39 ncu maddeye göre:

1. Tescil edilmiş ikametgâhta mümessile yapılan tebligat petrol hakkı sahibine yapılmış addolunur,

2. Tescil edilmiş ikametgâha taahhütlü olarak gönderilen bir mektup, aksi sabit olmadıkça, postaya verildiği günü takibeden beşinci gün saat 12 de mümessile tebliğ edilmiş addolunur,

3. Adres veya ikametgâh gösterilmemiş ise her türlü tebligat, mektubun Petrol Dairesinde herkesin görebileceği bir yerde 96 saat asılı bulundurulması suretiyle yapılır.

Bölüm : 8

Kayıtlar, raporlar ve teftiş

MADDE 41. — Petrol hakkı sahibi:

1. Nizamnamenin emrettiği kayıtları ve hesapları tutmaya;

2. Nizamnamede tesbit olunacak hal ve şekillerde numuneleri saklamaya;

3. Ameliyatın mahiyet, şümül ve neticelerine ait malûmatı numunelerle birlikte Nizamnamede tesbit olunan müddette, şekilde ve kifayette Petrol Dairesine tevdi; Mecburdur.

MADDE 42. — 1. Bu kanunun tatbikatı ile vazifeli olanlar veya bunların mümessilleri petrol ameliyatını, ameliyat esnasında alınan numuneleri, bilecümle ve saiki ve muhasebe kayıtlarını teftiş ve kontrol etmeye ve lüzumlu gördükleri numuneleri ve her hangi bir kaydın, hesabın, raporun ve diğer bir vesikanın suretini almaya ve petrol ameliyatının normal seyrini aksatmaksızın muayene ve tecrübeler yapmaya salâhiyetlidirler.

2. Petrol hakkı sahibi, birinci fıkra gereğince salâhiyetlerini kullandıkları sırada vazifelilere yardım etmekle mükelleftir.

MADDE 43. — Petrol hakkı sahibi talebettiği takdirde, umumi jeolojik malûmatla kuyu yerleri, sondaj kesitleri ve muhafaza boruları kayıtları ve umumi istihsal rakamları hariç olmak üzere, teknik ve ameliyata mütaallik malûmat gizli tutulur.

MADDE 44. — Bu kanun dairesinde elde edilen malûmattan gizli tutulması gerekenlerin dışında kalanlar herkese açık bulundurulur ve nizamnamede gösterilmiş ise petrol siciline kaydolunur.

Bölüm : 9

Bölgeler ve açık sahalar

MADDE 45. — 1. Türkiye bu kanun bakımından İcra Vekilleri Heyeti kararıyla mütaaddit bölgeye ayrılabilir. Bölgeler tâdil ve bölge taksimatı yeniden tâyin edilebilir. Bir bölge üç milyon hektardan aşağı olamaz,

2. Bir bölge İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tamamen veya kısmen aramaya veya işletmeye açılabilir veya açık bir saha tadil edilebilir veya kısmen veya tamamen kapatılabilir,

3. Yukarıki fıkralara göre verilen kararlar müktesep hakları ihlâl edemez.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Arama ve istihsal

Bölüm : 1

Müsaade

MADDE 46. — 1. Petrol Dairesi, jeolojik istikşafta bulunmak için, vâkı talebi kanuna uygun bulduğu takdirde, taleplenede gösterilen arazinin tamamı veya bir kısmı üzerinde, inhisarı tazammun etmemek kaydiyle ve muayyen müddetle gereken müsaadeyi verebilir,

2. Bu talep, büsbütün raddolunabileceği gibi Petrol Dairesi tarafından konulacak kayıt ve şartlarla ve müsaadenin müddeti de tesbit olunarak is'af edilebilir,

3. Petrol Dairesi müsaade talebi hakkındaki kararını, müracaat tarihinden itibaren 90 gün içinde vermeye mecburdur.

MADDE 47. — 1. Bir araştırmacı petrol ameliyatı yapmakta olan diğer bir petrol hakkı sahibinin rızası olmadan sondaj veya jeofizik etüdülerin yapıldığı yerlere giremez veya diğer bir petrol hakkı sahibinin ameliyatı ile tedahül eden faaliyette bulunamaz,

2. Bir araştırmacı müsaadesinin şartları ve tahditleri ve 1 nci fıkradaki kayıtlar dairesinde müsaadenin taallük ettiği saha içinde jeolojik istikşaf yapabilir.

MADDE 48. — Muayyen bir mahalde ameliyatı nihayetlenmiş bulunan bir araştırmacı, Petrol Dairesinin aksine emirleri olmadıkça, araziye ve üzerindeki her şeyi mümkün olan süratte ve mertebede bu ameliyata başlamadan önceki vaziyette ifrağ etmekle mükelleftir. Bu mükellefiyeti yerine getirmekten imtina eylesse bunu Petrol Dairesi araştırmacının nam ve hesabına yapabilir.

MADDE 49. — Bir araştırmacı, üzerinde ameliyat yaptığı arazinin maliki veya zilyedi bulunan şahsa, araziye ika ettiği zararı ve bu şahsın mahrum kaldığı mâkul kârı ödemekle mükelleftir.

Bölüm : 2

Arama ruhsatnamesi

MADDE 50. — Bu kanun hükümlerine tâbi olmak kaydıyla bir arama ruhsatnamesi, sahibine, arama sahasında :

1. Jeolojik istikşaf yapmak,
2. Kendi petrol imkânlarını tesbit maksadiyle arama sahasının civarında bir müsaade sahibi imiş gibi jeolojik istikşafta bulunmak.
3. İnhisarı tazammun etmek üzere arama veya inkişaf sondajı yapmak ve bu sahadan petrol istihsal etmek.
4. Bir keşfi mütaakıp işletme ruhsatnamesi talebinde bulunmak, haklarını verir.

MADDE 51. — 1. Arama ruhsatnamesi almak istiyen bir hükmi şahıs, nizamname hükümlerine uygun olarak Petrol Dairesine bir talepname ile müracaat eder. Talepnameye ruhsatname harcının ödendiğini gösteren makbuz da bağlanır,

2. Arama ruhsatnamesi bir araştırmacı tarafından talebedilmişse, bu talep kanuna ve nizamnameye uygun olup olmadığına göre kabul veya reddolunur.

3. Arama ruhsatnamesi araştırmacı olmayan bir hükmi şahıs tarafından talep edilmişse, bu talep kanuna ve nizamnameye uygun olduğu takdirde dahi reddedilebilir,

4. Kısmen açık ve kısmen de kapalı bir sahada bulunan arazide arama için ruhsatname istendiği takdirde, Petrol Dairesi bu talebi ret veya sadece açık sahaya aitmiş gibi nazara alarak kabul edebilir. Petrol Dairesi talepnamede kendisini tatmin edecek tadilatın yapılmasını da isteyebilir.

MADDE 52. — Aynı arazinin bir kısmı veya bütünü için birden fazla hükmi şahıs tarafından arama ruhsatnamesi talep edilirse bu müracaatlar ihtilâflı itibar olunarak bu kanunun ihtilâfların halline ait hükümleri dairesinde muameleye tâbi tutulur.

MADDE 53. — 1. Bir arama sahası 50 000 hektardan fazla olamaz.

2. Bir bölgede bir hükmi şahıs en fazla sekiz arama ruhsatnamesine sahip olabilir.

3. Hiçbir hükmi şahıs 1 ve 2 nci fıkralarda yazılı tahditleri doğrudan doğruya veya dolayısıyla bertaraf edecek şekilde diğer bir hükmi şahıs ile anlaşamaz.

MADDE 54. — Arama sahaları şimal - cenup ve şark - garp istikametindeki doğru hatlarla çevrilir. Bu sahaların en ve boy nispeti, diğer sahalarla komşuluğu ve birleşimi bakımından, nizamname hükümlerine uygun olması lâzımdır.

MADDE 55. — 1. Bir arama ruhsatnamesinin müddeti altı yıldır.

2. Bir arama sahasında bu kanun hükümlerine riayet edilmek suretiyle arama sondajı yapılmış ve fakat petrol keşfedilmemiş olduğu takdirde her defasında müracaat olunmak kaydıyla :

a) Arama sahasının bulunduğu bölge dâhilinde hiç keşif yapılmamış ise.

b) Aynı bölgede bir keşif yapılmış olmakla beraber temdidî icabettiren ve bu kanunun maksadına aykırı olmayan bir hal mevcut ise,

Arama ruhsatnamesi müddeti, her defasında iki seneyi aşmamak üzere, zaman zaman temdit edilebilir.

3. Bu madde hükümlerine göre yapılan temditler; 4 ncü fıkra hükmü müstesna

olmak üzere, bir arama ruhsatnamesi müddetinin ilk yürürlük tarihinden itibaren 10 yıldan fazla olmasını intaç edemez,

4. Bir arayıcı kendi arama sahasında bir keşif yaptığı takdirde, Petrol Dairesi, 5 yılı aşmamak şartıyla arayıcının petrolü araziyi tesbit etmesine imkân verecek kâfi bir zaman için ruhsatnamesini temdit eder.

MADDE 56. — 1. Arayıcı her arama sahası için Devlet hakkı ödemekle mükelleftir. Bu hak arama sahasının hektarı başına yılda :

1 nci ve 2 nci yıllar için	0.5	Lira
3 ncü ve 4 ncü yıllar için	1.00	»
5 nci ve 6 ncı yıllar için	1.50	»
7 nci ve 8 ncı yıllar için	2.00	»
9 ncü ve 10 ncü yıllar için	2.50	»
10 ncü yıldan sonra her yıl için	3.00	liradır.

2. Arayıcının bir yıl zarfında arama sahası içinde yaptığı aramanın ve bu sahanın petrol imkânlarını tesbit etmek maksadiyle civarında yaptığı jeolojik istikşafın masrafları, o yıl için ödeyeceği mecmu Devlet hakkından tenzil edilir. Ancak tenzil edilecek miktar Devlet hakkının % 80 ini aşamaz,

3. Arama sahasında bir keşif yapmış olan arayıcının o saba ve o yıl için fiilen ödediği Devlet hakkı o yıl içinde istihsalden ödeyeceği Devlet hissesinden mahsup edilir.

MADDE 57. — Arayıcı, ruhsatnamesinin yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde arama sahası dâhilinde aramaya veya bu sahanın petrol imkânlarını tesbit maksadiyle civarında jeolojik istikşaf yapmaya başlamakla ve ruhsatname müddetince aramaya hüsnüniyetle devam etmekle mükelleftir.

MADDE 58. — 1. Arayıcı bir bölgedeki aynı rusubi havzaya dâhil arama sahalarının birinde o rusubi havzadaki en eski ruhsatnamesi tarihinden itibaren en geç 3 yıl içinde arama sondajına başlamaya mecburdur. Bu müddet Petrol Dairesince âzami 2 yıl daha uzatılabilir,

2. Bir bölgedeki aynı rusubi havzaya dâhil arama sahalarından birinde bir keşif yapan arayıcı, keşfi takibeden iki yıl içinde aynı havzadaki diğer bir arama sahasında ve yine bu keşiften itibaren beş yıl içinde de o havzadaki mütebaki arama sahalarında arama sondajına başlamaya mecburdur,

3. Yukarıki fıkralardan her hangi birinin hükümleri dâhilinde arama sondajına başlamış bulunan bir arayıcı, bu sondajlara, bir kuyunun tamamlanmasıyla bir yenisine başlanması arasında altı aydan fazla müddet geçirilmemek kaydıyla, hüsnüniyetle devam etmeye mecburdur.

MADDE 59. — Bir arama sahasında yapılan bir keşfi mütaakıp, aksine muhik sebep bulunmadıkca, arayıcı, sahayı tesbit etmek ve inkişaf ettirmekle ve bir işletme-içi gibi bulunan petrolü istihsal eylemekle mükelleftir.

Bu takdirde arayıcı, petrol ameliyatı ve istihsal olunan petrol bakımından, bir işletmecinin bilcümle vecibelerine tâbidir.

Bölüm : 3

İşletme ruhsatnamesi

MADDE 60. — Bir işletme ruhsatnamesi, bu kanun hükümlerine tâbi olmak kaydıyla işletmeciye :

1. Yürürlükte bulunduğu müddetçe, taallük ettiği sahada inhisar hakkı

mahiyetinde olmak üzere, petrol aramak, inkişaf ettirmek ve istihsal etmek;

2. Belge almakla yapılması mümkün olan petrol ameliyatını yapmak; haklarını verir.

3. 2 nci fıkradaki ameliyattan her hangi birini yaparken işletmeci aynı zamanda belge sahibinin haklarını haiz ve vecibeleriyle mükellef olur.

MADDE 61. — 1. Bir işletme sahası en çok 25 bin hektardır,

2. Bir bölgede bir hükmi şahıs aynı zamanda mecmuu 150 bin hektarı aşmayan işletme sahalarına sahip olabilir.

3. Hiçbir hükmi şahıs 1 ve 2 nci fıkralarda yazılı tahditleri doğrudan doğruya veya dolayısıyla bertaraf edecek şekilde diğer bir hükmi şahıs ile anlaşamaz.

4. Bir işletme ruhsatnamesi 63 ve 64 ncü maddelerde gösterilen yollardan başka surette istenemez ve verilemez.

MADDE 62. — İşletme sahaları şimal - cenup ve şark - garp istikametlerindeki doğru hatlarla çevrilir. Sahaların en ve boy nispeti, diğer sahalarla komşuluğu ve birleşimi bakımından, nizamname hükümlerine uygun olması lâzımdır.

MADDE 63. — 1. Arama sahasında bir keşif yapmış bulunan ve arama ruhsatnamesi yürürlükte iken nizamname hükümlerine uygun olarak işletme ruhsatnamesi talebeden bir arayıcıya, arama sahası dâhilinde kendi seçtiği ve arama sahasının yarısını aşmayan her hangi bir petrollü arazi için 61 ve 62 nci maddelerdeki tahditlere tâbi olmak kaydıyla işletme ruhsatnamesi verilir. Arayıcı, taleplerine ruhsatname harcının ödendiğini gösteren makbuzu da bağlar.

2. İşletme ruhsatnamesinin verilmesiyle arama ruhsatnamesi nihayet bulur.

3. Arama sahasının yarısını aşmamak üzere işletme sahalarının tâyin ve tahdidinde riayet edilecek esaslar ve usuller nizamnamede gösterilir.

MADDE 64. — 1. Üzerinde arama veya işletme hakkı bulunmayan bir saha, işletme ruhsatnamesi mevzuu olarak, İcra Vekilleri Heyeti kararıyla müzayedeye çıkarılabilir.

İşletme ruhsatnamesi evvelce müzayedeye çıkarılmış bulunan bir işletme sahasının tamamı veya bir kısmı yine İcra Vekilleri Heyeti kararıyla müzayededen kaldırılabilir.

2. Müzayedeye çıkarılan bir saha için, müzayedeye kararı kaldırılmadıkça başka suretle arama veya işletme ruhsatnamesi verilemez.

3. 1 nci fıkrada yazılı müzayedeye nizamname hükümleri dâhilinde Petrol Dairesi tarafından yapılır.

4. Bir sahanın müzayedeye çıkarılması en fazla teklifte bulunana verilmesini veya her hangi bir teklifin kabul edilmesini tazammun etmez.

MADDE 65. — 1. Bir işletme ruhsatnamesinin müddeti yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 40 yıldır,

2. Arama sahasındaki bir keşfi mütaakıp, inkişaf için arama ruhsatnamesi, 55 nci maddenin 4 ncü fıkrası gereğince temdit edilmiş ise, temdit müddeti işletme ruhsatnamesinin müddetine mahsup olunur,

3. Vecibelerini tamamen yerine getirmiş bulunan bir işletmecinin talebi üzerine, işletme ruhsatnamesi Petrol Dairesi tarafından tesbit olunan mâkul şartlarla ve İcra Vekilleri Heyeti kararıyla mecmuu 20 yılı geçmemek üzere temdit edilebilir.

MADDE 66. — İşletmeci :

1. Hakkının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl zarfında, işletme sahasının hudutlarını nizamnamenin gerektirdiği tarzda ve münasip miktarda hudut noktalarıyla işaretlemeye,

2. İşletme sahasının tadil edilmesi halinde, bu tadilin tatbik mevkiine konulduğu tarihten itibaren 4 ay zarfında, işletme sahasının değişmiş bulunan hudutlarını münasip miktarda hudut noktalarıyla 1 nci fıkrada yazılı olduğu veçhile işaretlemeye,

3. İşletme sahasının hudut noktalarını muhafaza etmeye,
Mecburdur.

MADDE 67. — Bir işletmeci, işletme sahası kâfi derecede inkişaf ettirilmemiş, işletme ruhsatnamesinin yürürlük tarihinden itibaren altı ay zarfında bir inkişaf sondağına başlamaya ve o zamana kadar yapılandan daha geniş ölçüde olmak üzere her petrollü araziye hüsnüniyetle tâyin ve inkişaf ettirmeye, bunlardan petrol istihsaline, bu petrolü için pazar aramaya ve onu satmaya mecburdur.

MADDE 68. — 1. Bir işletmeci, işletme ruhsatnamesinin ilk üç senesi zarfında, işletme sahasından ticari miktarda petrol istihsal etmediği ve bu müddetin nihayetlenmesini mütaakıp Petrol Dairesi kendisine en çok 90 günlük bir mehil vererek ticari miktarda petrol istihsaline başlamasını tebliğ ettiği halde istihsale tebligata istenildiği veçhile başlamadığı takdirde verilen bu mehlin hitamında işletme ruhsatnamesi sukut eder.

2. Bir işletme sahasında yapılan ticari miktarda petrol istihsali bilâhara durduğu takdirde, Petrol Dairesi, işletme ruhsatnamesinin ilk üç senesi nihayetlendikten sonra, en az 90 günlük bir mehil vererek, işletmeciden ticari miktarda petrol istihsaline yeniden başlamasını isteyebilir. İşletmeci, bu tebligata rağmen ticari miktarda petrol istihsaline başlamazsa verilen bu mehlin nihayetinde işletme ruhsatnamesi sukut eder.

Ancak bu tebligat, istihsalin durduğu tarihten itibaren 6 ay ve işletme sahasında arama veya inkişaf sondağıları hüsnüniyetle yapılamakta ise 2 yıl geçmeden icra edilemez.

MADDE 69. — 1. İşletmeciler, her işletme sahası için bir Devlet hakkı ödemekle mükelleftirler. Bu hak işletme sahasının hektarı başına yılda :

1 neî yıl için 3 lira

2 neî » » 4 »

3 neü » » 5 »

4 neü » » 6 »

5 neî ve mütaakıp her yıl için 8 liradır.

2. İşletmecinin bir vergilendirme döneminde bir işletme sahası için ödediği Devlet hakkı, o işletme sahasının kuyubaşı ortalama piyasa fiyatına göre hesaplanacak o dönem Devlet hissesinden mahsup olunur.

3. Arama sahasındaki bir keşif dolayısıyla işletmeci mükellefiyetlerine tâbi bir arayıcının ödeyeceği Devlet hakkı, arayıcı sıfatiyle ödemesi gereken Devlet hakkından fazla olamaz.

Bölüm : 4

Ameliyatın birleştirilmesi

MADDE 70. — İşletme sahaları kısmen veya tamamen aynı petrollü arazi içinde bulunan ve ameliyatlarını birleştirmekle israfın önleneceği, istihsalin ve verimin artacağı veya istihsal maliyetinin azalacağı anlaşılan işletmeciler, Petrol Da-

iresinin dermeyan edebileceği mâkul şartları kabul ettikleri takdirde bu dairenin tasvibi ile ameliyatlarını, birleştirebilirler. İşletmecilerin bu yoldaki talepleri kısa bir zamanda karara bağlanır.

MADDE 71. — Petrol Dairesince dermeyan olunan şartlara tâbi olmak kaydıyla ameliyatlarını birleştiren işletmeciler birleştirilmiş petrolü arazinin verimli olarak işletilmesinin gerektirdiği her şey yapabilirler ve müşterek istihsal için tek bir Devlet hissesi ödeyebilirler. Bunların ödeyecekleri Devlet hakları birleştirilmiş petrolü arazi üzerinden tahakkuk ettirilir.

MADDE 72. — Petrol Dairesi tarafından aksine şart konulmamışsa birleştirilmiş sahadaki sondajlar ve istihsal, işletmecilerin kendi işletme sahalarındaki sondaj ve istihsal mükellefiyetlerinin yerini tutar.

MADDE 73. — Petrol Dairesi tarafından dermeyan olunmuş şartlar ve yukarıdaki maddelerde zikredilen hususlar müstesna olmak üzere birleştirme, işletmecilerin kendi sahalarında ve bu sahalar üzerinde sahip oldukları haklarda ve vecibelerde değişikliği tazammun etmez.

Bölüm : 5

Arama ve işletmeye ait müşterek hükümler

MADDE 74. — Bir hükmi şahısla bunun hisselerinin % 25 inden fazlasına veya kârının başlıca kısmına doğrudan doğruya veya dolayısıyla sahip olan veya idaresinde karar verme, kontrol etme veya müdürlerini tâyin eyleme salâhiyetini haiz bulunan hükmi şahısların aynı bölge dâhilinde iktisabettikleri arama sahalarının adedi 8 den ve işletme sahalarının yüz ölçümlerinin mecmuu 150 bin hektardan fazla olamaz.

MADDE 75. — 1. Bir hükmi şahsın sahip bulunduğu arama ve işletme sahalarının aded ve yüz ölçümünü bu kanunla tesbit edilen âzami miktarları geçtiği takdirde Petrol Dairesi, münasip bir mehil vererek, fazla sahaların terkinini bu hükmi şahıstan ister.

2. Arayıcı veya işletmeci 1 nei fıkra gereğince yapılan tebligata riayet etmediği takdirde Petrol Dairesi, sahaları âzami miktarlara irca edecek tarzda kısıntılar yapar.

MADDE 76. — Bir arayıcı veya işletmeci, kendi arama veya işletme sahaları dâhilindeki veya civarındaki depolara giden toplama boruları ve yakıt hatları tesis edebilir.

Ancak, bir arayıcı belge almaksızın, bir işletmeci ise güzergâhını ve projesini önceden Petrol Dairesine tasdik ettirmeksizin petrol boru hattı tesis edemez.

MADDE 77. — Bir arayıcı veya işletmeci yaptığı bir keşiften Petrol Dairesini haberdar etmeye mecburdur. İhbarın zamanı ve şekli nizamnamede gösterilir.

MADDE 78. — 1. Bir arayıcı veya işletmeci, arama veya işletme sahasından istihsal ettiği petrolün sekizde birini Devlet hissesi olarak ödemekle mükelleftir. Ancak :

- a) Arama veya işletme sahasındaki petrol ameliyatının yapılmasında kullanılan,
- b) Daha çabuk, daha verimli, daha büyük istihsal yapmak maksadiyle ara-

ma ve işletme sahası altındaki aynı istihsal haznesine veya daha alttaki hazne tabakasına sevk edilen, petrollerden Devlet hissesi alınmaz.

2. Petrol müstahsılının nakden ödeyeceği Devlet hissesi petrolün kuyubaşı ortalama piyasa fiyatı üzerinden hesaplanır.

3. a) Petrol Dairesi, bir ödeme devresinin ilk ayı içinde, gelecek ödeme devresinde Devlet hissesinin tamamını veya bir kısmını aynen almak istediğini müstahsıla bildirir.

b) Bu takdirde müstahsıl bu petrolü kendi petrolünü muhafaza ettiği depolarda Hükümet teşkilâtına teslim eder.

c) Petrol Dairesi, tesbit ettiği Devlet hissesi petrolün tamamını veya bir kısmını müstahsıldan, kendi imkânları mevcut olduğu takdirde depolarından gayri bir yerde teslim etmesini isteyebilir. Ancak, bu teslimat, müstahsılın deposundaki teslimattan daha masraflı olduğu takdirde, ilâve masraf Hükümetçe müstahsıla ödenir.

4. Bir müstahsıldan, Devlet hissesi olarak aynen alınan :

a) Gazı hiçbir suretle,

b) Mayi petrolü ise 30 günden fazla,

depoda muhafaza etmesi istenemez.

MADDE 79. — Arayıcı veya işletmecilerin ödemekle mükellef buldukları Devlet hakkı ve hissesi, Petrol Dairesi tarafından tahakkuk ettirilir.

Tahakkuk ettirilen Devlet hakkı, bu hakkın taallûk ettiği vergilendirme dönemi sonundan itibaren bir ay zarfında ve nakden ödenecek Devlet hissesi de, tahakkuk ettirildiği tarihten başlayarak üçer aylık devrelerde ve dört müsavi taksitte ve her devreye ait hisse mütaakıp devrenin onuncu gününe kadar Petrol Dairesinin bağlı bulunduğu yer vergi dairesine ödenir.

Devlet hakkı ve Devlet hissesinin tahakkuk ve ödeme usul ve şekilleri nizamnamede gösterilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Nakil, tasfiye ve diğer ameliyeler

Bölüm : 1

Belge

MADDE 80. — Belge, yapılabilmesi müsaade, arama veya işletme ruhsatnameleri istihsaline mütevakkıf bulunan ameliyeler müstesna olmak ve munhasıran belgede belirtilen işleri yapmak üzere sahibine bu kanun hükümleri dairesinde faaliyette bulunmak hakkını verir.

MADDE 81. — Petrol Dairesi, belge için vâkı müracaatın yapılmasından itibaren 90 gün zarfında bu kanunun maksadına uygun olarak tesbit edeceği şartlarla istenilen belgeyi verir. Ancak müracaatın :

1. Mevkii muamelede bulunan diğer bir müracaatla tedahül etmesi,

2. Evvelce verilmiş ve müracaat tarihinde yürürlükte olan bir belge ile tedahül etmesi,

3. Petrol Dairesince bu kanunun maksadına aykırı telâkki edilmesi,

Hallerinde bu müracaat reddolunur.

MADDE 82. — 1. İki veya daha fazla müracaat veya bir müracaatla bir belge veya bir arama veya işletme ruhsatnamesi :

- a) Aynı arazinin bir kısmının veya tamamının munhasıran veya birbirleriyle telif olunamıyacak şekilde istimalini tazammun ediyorsa;
- b) Boru hatları güzergâhları birbirine tedahül ediyorsa;
- c) Aynı hizmeti istihdaf ediyorsa;

İhtilâflı telâkki olunurlar ve bu kanunun ihtilâfların halline ait hükümleri dairesinde muameleye tâbi tutulurlar.

2. Bir petrol hakkı sahibi tarafından, petrolünü gerektiği şekilde nakletmesinden dolayı belgeyi haiz bir boru hattı sahibi aleyhine vâkı müracaat, keza ihtilâflı addolunarak 1 nci fıkra uyarınca muameleye tâbi tutulur.

Bölüm : 2

Boru hattıyla ve diğer vasıtalarla nakliyat

MADDE 83. — Petrolünü nakletmek üzere tesis ettiği boru hattını tam kapasitede çalıştırmak ihtiyacında bulunmayan bir taşıyıcı, diğer bir petrol hakkı sahibi tarafından yapılan nakil teklifini, aşağıdaki şartlara uygun olduğu takdirde boru hattının siyasi dâhilinde ve tâliplerin nakledilecek petrol miktarlarının nispetine göre kabul eder :

1. Taşınması teklif edilen petrolün nev'i ile diğer fizikî evsafının taşıyıcının taşımakta bulunduğu petrolünkine uygun olması,
2. Taşınması teklif edilen miktarın mâkul bir asgari hadde bulunması,
3. Nakledilecek petrol için mâkul ve munsif bir nakil ücretinin teklif olunması,
4. Teklif sahibi tarafından nizamname hükümlerindeki diğer taahhüdün kabul edilmesi.

MADDE 84. — 1. Boru hattı ve diğer vasıtalarla petrol nakleden bir taşıyıcı, nakliyata başlamadan evvel, nizamname hükümleri dairesinde nakliyata ait ücret ve diğer şartları tesbit eden bir tarifeyi Petrol Dairesine verir.

2. Petrol Dairesi, bu tarifeyi, aldığı tarihten itibaren 60 gün zarfında kabul veya reddeder,

3. Tarife, teklif edilen nakil ücreti taşıyıcı ile petrol taşıyanlar için mâkul ve munsif olmadıkça tasvip edilemez.

Tarife, taşıyıcının nakil maliyetine ilâveten mâkul bir kâr ve sermayesine normal bir nema sağlamalıdır,

4. Petrol Dairesinin muvafakati veya talimatı veyahut fevkalâde hal bulunmadıkça tarife tasdik edilinceye kadar, başkaları için petrol nakli deruhde edilemez.

Bölüm : 3

Hüsnüniyet

MADDE 85. — 1. Faaliyeti için lüzumlu belgeyi alan bir petrol hakkı sahibi, ameliyatını hüsnüniyetle sevk ve idare etmekle mükelleftir.

2. Gerekli ihtar rağmen hüsnüniyet icaplarını yerine getirmediği takdirde Petrol Dairesi bu belgeyi feshedebilir,

3. Hüsnüniyet icaplarına aykırı hareketin giderilmesi için lüzumlu asgari mühlet nizamnamede gösterilir.

BEŞİNCİ KISIM

Petrol ameliyatına mütaallik diğer haklar ve vecibeler

Bölüm : 1*Satış ve su hakları*

MADDE 86. — Bir müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belge, taallûk ettiği arazinin malik veya zilyedine veya bu arazinin petrolden gayri ihtiva ettiği madenlere ait haklarla bunlar üzerinde tesis edilmiş veya edilecek diğer hakları ihlâl etmez.

MADDE 87. — 1. Bir petrol hakkı sahibi, arama, işletme veya belge sahasında veya civarında petrol ameliyatı için lüzumlu olan arazinin kullanma hakkını, arazi hususi mülkiyet mevzuu ise, anlaşma veya istimlâk ve eğer arazi sahıpsiz ise, arama ruhsatnamesine, işletme ruhsatnamesine veya belgeye kaydedilmek suretiyle iktisap edebilir.

2. a) İstimlâk kararı talep üzerine Petrol Dairesince verilir. Bu karar âme menfaati kararı hükmünde olup mütaakıp muameleler, menafii umumiye için İstimlâk Kararnamesi hükümleri dairesinde cereyan eder,

b) İstimlâk edilen arazinin mülkiyeti Hazineye, kullanma hakkı istimlâk bedelini ödiyen petrol hakkı sahibine ait olur.

3. Bu madde hükümleri dairesinde elde edilen kullanma hakları arama veya işletme ruhsatnamesi veya belgenin bir cüzü olup bunların meriyet müddetlerince devam eder.

MADDE 88. — Arayıcı, işletmeci veya belge sahibi; arama, işletme veya belge sahası içindeki ve civarındaki arazide, üzerindeki kullanma hakkını iktisap ve diğer kanunların hükümlerine riayet etmek şartları ile :

1. Sondaj veya sair suretlerle su aramak ve bulunan suları kullanmak;

2. Mevcut diğer suların ameliyeleri için lüzumlu miktarını başkalarının bu su üzerindeki haklarına halel getirmemek kaydıyla kullanmak;

Hak ve salâhiyetlerini haizdir.

Bölüm : 2*Terik ve sahaya ulâve*

MADDE 89. — 1. Bir petrol hakkı sahibi, arama ruhsatnamesini bir ay evvelden, diğer petrol haklarını üç ay evvelden Petrol Dairesine haber vermek şartıyla terkedebilir. Bu takdirde arama veya işletme ruhsatnamesinden veya belgeden doğan haklar, ihbar mektubunda bildirilen tarihte sona erer. Petrol hakkı sahibinin bu tarihe kadar olan vecibelerini ifa ettikten sonra her türlü mükellefiyeti de nihayet bulur.

2. Bir petrol hakkı sahibi, arama, işletme veya belge sahasının bir kısmını terkedebilir. Bu takdirde yukarıki hükümler ancak terkedilen saha nispetinde tatbik olunur.

MADDE 90 — Petrol Dairesi, petrol hakkı sahibinin talebi üzerine, bu kanunun saha adedi ve yüz ölçümü bakımından koyduğu tahdidata tâbi olmak kaydıyla, arama ve işletme sahalarına ilâveler yapabilir

Bölüm : 3*Tesislerin kaldırılması*

MADDE 91. — 1. Müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belgenin terk veya feshedilmesi, müddetlerinin nihayetlenmesi veya sair suretlerle arazi üzerindeki kullanma hakkı sona erdiği takdirde, petrol hakkı sahibi araziye ve üzerinde bulunan her şeyi nizamname ile tesbit edilen şekle ifrağ ettikten sonra terkeder,

2. Aksi takdirde Petrol Dairesi; masrafı petrol hakkı sahibine ait olmak üzere araziye bu şekle sokar.

MADDE 92. — Petrol hakkı sahibi, arama, işletme veya belge sahasında yahut kullanma hakkına sahip olduğu arazide kurduğu veya bulundurduğu bilecümle tesisatını, menkul ve gayrimenkul mallarını, 93 ve 94 nci maddeler hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla, her zaman kaldırabilir.

MADDE 93. — Petrol hakkı sahibi tarafından, 92 nci maddede yazılı bulunan ve kullanma hakkının sona ermesi tarihinden itibaren 90 gün içinde bu hakkın taallük ettiği araziden kaldırılmıyan herhangi bir malın mülkiyeti, arazi sahibine intikal eder.

MADDE 94. — 1. a) Sona eren kullanma hakkının taallük ettiği arazide bir petrol hakkı sahibi tarafından vücuda getirilmiş olan gayrimenkul mallar;

b) Petrol hakkı sahibi tarafından açılan veya tesis edilen ve fakat oldukları yerde kullanılmıyan veya Türkiye'de kullanılmak istenmiyen herhangi bir sondaj veya su kuyusundaki muhafaza boruları ve tanklar, toplama boruları, yakıt hatları veya petrol boru hatları Petrol Dairesi tarafından satın alınabilir.

2. Yukarıki fıkralarda yazılı tesisat ve malların petrol hakkı sahibi tarafından kaldırılabilmesi, evvelâ Petrol Dairesine bunları satın alıp almıyacağını bildirebilmesi için en aşağı 30 günlük bir mehil verilmesi ve Petrol Dairesinin de bu malları satın alacağını verilen mehil içinde petrol hakkı sahibine tebliğ etmemiş olması takdirinde mümkündür.

3. Bu madde gereğince Petrol Dairesinin satın almak istediği bilecümle tesisat ve malların bedeli, anlaşma yolu ile tesbit edilemediği takdirde, talep üzerine mahallî asliye mahkemesince tâyin olunur.

ALTINCI KISIM*Vergilendirme***Bölüm : 1***Vergi sorumluluğu*

MADDE 95. — Bu kısım hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, vergi, resim ve harc kanunlarıyla Vergi Usul kanunlarının hükümleri, her petrol hakkı sahibine tatbik olunur.

MADDE 96. — Asıl iş yeri Türkiye'de bulunmıyan ve gelir ve kazançlarının kaynağını teşkil eden esas faaliyetlerini Türkiye'den idare etmiyen bir petrol hakkı sahibi, ancak Türkiye'de elde ettiği gelir ve kazançları üzerinden vergiye tâbi tutulur,

MADDE 97. — 5421 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin 1 nci fıkrasındaki ve 5422 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin 1 nci fıkrasındaki muafiyete mütaallik hükümler petrol ve petrol mahsullerinden elde edilen kazanç ve iratlara tatbik olunmaz.

Bölüm : 2

İktisadi kıymetlerin değerlendirilmesi

MADDE 98. — Geliri vergilendirmeye ve aynı zamanda harabolma, yıpranma, işe yaramaz hale gelme, tükenme, kayıp, devir veya terk halleri için yapılacak indirimleri tâyine esas olan «İktisadi kıymetler» değeri, «İktisadi kıymetlerin» petrol hakkı sahibi tarafından ilk iktisap kıymetine, bu «İktisadi kıymetler» üzerinde yapılan ve aktifleştirilen masrafların ilâvesi (Bu masraflar meyanına, arama masrafları, sondaj fer'î masrafları, petrol hakkı sahibinin sermayeye kalbetmeyi tercih ettiği ticari miktarda petrol verimi olmıyan kuyuların açılış masrafları dâhildir) ve hâsıl olan bu kıymetten önceden indirim olarak kabul edilen veya edilebilen harabolma, yıpranma, işe yaramaz hale gelme, tükenme veya kayıp paylarının tenzili suretiyle elde edilen miktardan ibarettir.

MADDE 99. — İktisadi kıymet başka bir şahsa devredilirse, gelirin vergilendirilmesi bakımından, bu iktisadi kıymetin yeni sahibinin elindeki değeri :

1. Devir satış suretiyle vukubulmuşsa, devralana malolduğu kıymetten;
 2. Devir sair suretle vukubulmuşsa devredeninin elinde iken haiz olduğu son kıymetten;
- ibarettir.

Bölüm : 3

İndirimler

MADDE 100. — Vergiye tâbi gelir ve kazançlarının hesabında bir petrol hakkı sahibi, gayrisâfi gelirinden her vergilendirme dönemi için, kendi petrol ameliyeleriyle ilgili olarak aşağıdaki masrafları indirebilir:

1. Satınalınan müstehlek maddelerin veya kendisine yapılan hizmetlerin maliyeti.
2. İktisadi kıymetlerin harap olma, yıpranma veya işe yaramaz hale gelmesi karşılığı olan mâkul bir itfa payı.
3. Tükenme payı.
4. Şüpheli alacaklar ve petrol hakkı sahibi aleyhine açılan zarar ve ziyan dâvaları dolayısıyla uğranılan kayıplar da dâhil olmak üzere, kullanılan, istihsal veya imal edilen veya satılan malların hasarından, imhasından veya kaybından mütevellit olup sigorta bedeli veya başka bir suretle telâfi edilmemiş olan zararlar.

(Her türlü para cezaları ve vergi cezalarıyla petrol hakkı sahibinin suçlarından doğan tazminatlar indirim olarak kabul edilmez. Akitlerde ceza şartı olarak derpiş edilen tazminatlar cezai mahiyette tazminat sayılmaz.)

5. Devlet hakları ve hisseleri.
6. Arama masrafları, sondaj fer'î masrafları ve Türkiye'deki umumi idare masrafları ile tesis masrafları.
7. Borç faizleri.
8. Üçüncü şahıslar tarafından yapılan hizmetler mukabilinde:
 - a) Doğrudan doğruya bu şahıslar lehine tahakkuk eden veya ödenen,

b) Sigorta, tekaüdiye veya diğer şekiller altında bu şahıslar menfaatine olmak üzere tahakkuk eden veya ödenen,

Mâkul hadlerde ve mûtat olan ücretler veya ikramiyeler.

9. Yıl içinde devredilen veya terkedilen iktisadi kıymetlerin henüz itfa edilmemiş bakiye kıymeti,

10. Başkalarına ait iktisadi kıymetlerin kullanılmasından dolayı veya bununla ilgili olarak yapılan ödemeler,

11. Uygulanabilecek diğer kanunların kabul ettikleri indirimler.

MADDE 101. — 1. Harabolma, yıpranma veya işe yaramaz hale gelme payları olarak yapılacak indirimler, iktisadi kıymetlerin ilk inşa ve kuruluşlarında düşünülen hizmette, iktisaden verimli bir şekilde kullanılabilceği tahmin edilen yıl sayısı esas alınarak hesaplanır.

2. Petrol hakkı sahibi, bu tahmini iktisadi kıymetlere taallûk eden böyle bir indirim hususunda ilk beyannamesini vermeden önce yapar. Bu tahmin kendisini bağlar. Maliye Vekili, yapılacak müracaat üzerine, bu tahminin yerine başka bir tahminin ikamesini kabul edebilir.

MADDE 102. — 1. Petrol hakkı sahibi, aşağıda derpiş edilen ve maliyet esasına veya nispi esasa göre hesaplanan tükenme paylarından hangisi büyük ise onun indirimini isteyebilir.

2. Petrol hakkı sahibi, tükenme payını, her vergilendirme dönemi ve her münferit saha için ayrı ayrı hesaplar.

MADDE 103. — Tükenme payı maliyet esasından şöyle hesaplanır :

1. Petrol hakkı sahibine ait ve tükenmeye mevzu olan iktisadi kıymetlerin mecmu değerinden :

a) Bu iktisadi kıymetler meyanında mevcut ve petrol istihsalinden gayri maksatlara tahsis edilmiş bulunan malların maliyetini veya kıymetini,

b) Tükenmeye mevzu olan iktisadi kıymetlerin petrol ameliyeleri sona erdiği zamandaki bakiye kıymetini,

İndirme suretiyle tükenme payı hesabına esas tutulacak kıymet elde edilir.

2. Tükenme payı hesabına esas tutulacak kıymetin vergilendirme dönemi başındaki miktarını, yer altında mevcut ve istihsalı kabil petrol birimi sayısına bölmek suretiyle tükenme birimi tâyin olunur,

3. Böylece tâyin olunan tükenme birimi, vergilendirme dönemi içinde, petrol hakkı sahibi tarafından kendi petrol ameliyelerinde kullanılan veya yer altına iade olunanlar hariç tutulmak üzere, istihsal edilen petrol birimi sayısı ile çarpılır. Elde edilen netice, tükenme payını ifade eder,

4. Petrol hakkı sahibi, her vergilendirme dönemi başında, tükenme payına mevzu olan iktisadi kıymetlerin taallûk ettiği petrollü arazide mevcut istihsalı kabil petrol birimi sayısı hakkındaki tahminini, nizamnamenin tesbit ettiği ölçüde ve tarzda yeniden gözden geçirebilir.

MADDE 104. — 1. Tükenme payı, nispi esas üzerinden şöyle hesaplanır :

a) Petrol hakkı sahibi tarafından kendi petrol ameliyatında kullanılan veya yer altına iade olunanlar hariç tutulmak üzere, istihsal edilen petrol birimi sayısı kuyubaşı ortalama piyasa fiyatı ile çarpılır. Bulunan miktar tükenme payı bakımından gayrisâfi gelir itibar olunur.

b) Bu gayrisâfi gelirden, petrol hakkı sahibi tarafından, vergilendirme dönemi için, Devlete ödenmiş veya ödenecek Devlet hakları ile Devlet hisseleri indirilir,

c) Geri kalan miktarın % 27,5 u tükenme payıdır.

2. Nispî esas üzerinden hesaplanan tükenme payı, petrol hakkı sahibinin gayrisâfi gelirinden, tükenme payı indirimi hariç olmak üzere, tenziline salâhiyetli olduğu bütün indirimleri yaptıktan sonra kalan sâfi gelirin % 50 sinden fazla olamaz.

MADDE 105. — 1. Petrol hakkı sahibi, aşağıdaki masraf gruplarından her hangi birini veya hepsini, masrafların yapıldıkları veya ödendikleri vergilendirme dönemine ait gayrisâfi gelirinden masraf olarak indirmek veya bu masraf gruplarından her hangi birini veya hepsini sermaye hesabına alarak aktifleştirmek hususunda muhtardır :

a) Arama masrafları,

b) Sondaj fer'i masrafları,

c) Ticari miktarda petrol verimi olmıyan kuyuların açılma maliyeti.

2. a) Petrol hakkı sahibi, yukarıki masraf gruplarından her biri için, gayrisâfi gelirinden indirmek veya sermaye hesabına almak hususundaki tercih hakkını ilk vergi beyannamesini verirken kullanır.

b) Petrol hakkı sahibinin bu suretle yaptığı tercih kendisini bağlar. Ancak Maliye Vekili, müracaat üzerine, yeni bir tercihin yapılmasına müsaade edebilir,

3. Sermaye hesabına alınarak aktifleştirilmiş olan arama masrafları sadece tükenme payı indirimi yolu ile itfa edilir,

4. Sermaye hesabına alınmış bulunan sondaj fer'i masrafları ile petrol vermıyen kuyuların açma masraflarından :

a) İktisadi kıymetin maliyeti ile bu iktisadi kıymetin elde edilmesi ve üzerindeki tesisatın kurulması ile ilgili masraflar, amortisman yolu ile,

b) Bütün diğer masraflar, sadece tükenme payı indirimi yolu ile itfa edilir.

MADDE 106. — On yıldan fazla devredilmemek şartıyla, geçen yılların malî bilânçolarına göre tahassül eden zararlar, mütaakıp her hangi bir yıla veya yıllara devredilebilir.

Bölüm : 4

Müşterek ve mutaaddit vergi sorumluluğu

MADDE 107. — Esas faaliyetleri bu kanuna göre petrol ameliyatı olan ve bütün bir vergilendirme dönemi boyunca biri diğerinin hisse senetlerinin % 90 na veya daha fazlasına sahip olmak suretiyle aralarında iştirak tesis etmiş bulunan iki veya daha fazla petrol hakkı sahibi, ayrı ayrı vergiye tâbi olacak yerde, isterlerse, kâr ve zararlarını birleştirerek bir vergi beyannamesi ile bildirebilirler. Ancak birleşmeden evvelki iki vergilendirme dönemine ait zararlar mütaakıp yılların müşterek gelirinden indirilebilir.

MADDE 108. — 1. 70 nci maddeye göre birleştirilmiş petrol ameliyatına iştirak eden petrol hakkı sahipleri müttefikan istedikleri takdirde, gelirin vergilendirilmesi bakımından, bu birleştirilmiş ameliyat, vergiye tâbi ayrı bir hükmi şahıs gibi muamele görür.

2. Birleştirilmiş petrol ameliyatına iştirak eden petrol hakkı sahipleri arasında böyle bir ittifak teessüs edemediği takdirde, her petrol hakkı sahibi, gelirin vergilendirilmesi bakımından, münferiden ve her biri kendi hesabına faali-

yette bulunuyormuş gibi telâkki edilir ve kendi faaliyetine isabet eden gelir ve tâbi olacağı indirimler, birleştirilmiş petrol ameliyatının gelir ve indirimlerinden, petrol hakkı sahibinin bu ameliyattaki hissesi nispetinde tefrik edilen kısımlardan ibarettir.

Bölüm : 5

Gelir üzerinden alınan vergiler

MADDE 109. — Petrol hakkı sahibi, her vergilendirme dönemi için, gelirleri ve kazançları üzerinden aşağıdaki vergilere tâbidir :

1. a) Sâfi gelir üzerinden, yürürlükte olan kanunlar veya bunların tadilatı veya bunlar yerine kaim olacak kanunlara göre alınacak miktar ile,

b) Vergilerine mahsuben tevkif yolu ile hissedarlar namına gelirleri üzerinden ödenmesi gereken miktarın, mecmuuna tekabül eden bir «normal vergi».

2. Petrol ameliyatına tahsis ettiği sermayesini ve kârlarını sermaye hesabına almak suretiyle yaptığı sermaye ilâvelerini itfa ettikten sonra, gelir veya kazançları üzerinden, sâfi gelirin % 50 sinden, kendisi tarafından o dönem için Devlete ödenmiş veya ödenecek normal vergi, diğer vasıtasız vergiler, Devlet hakları ve Devlet hisseleri çıktıktan sonra kalan kısım kadar bir «munzam vergi».

3. Petrol hakkı sahibinin sâfi gelir ve kazançları üzerinden yukarıki fıkralarda yazılı vergiler dışında ayrıca geliri ve Kurumlar Vergisi alınmaz.

MADDE 110. — Sâfi gelir :

1. Normal vergi bakımından, bir petrol ameliyatının gayrisâfi gelirinden, petrol hakkı sahibinin tatbika yetkili olduğu bütün indirimleri düşmek suretiyle,

2. Munzam vergi bakımından, gayrisâfi gelirden, petrol hakkı sahibinin Devlete ödediği ve ödiyeceği Devlet hakkı ile Devlet hissesi hariç olmak üzere, tatbikına yetkili olduğu bütün indirimleri düşmek suretiyle, tâyin ve tesbit olunur.

Bölüm : 6

Vergi sınırı

MADDE 111. — Bir petrol hakkı sahibi, Türkiye'de yaptığı petrol ameliyeleri dolayısıyla, Devlet hakkına, Devlet hissesine, bu kanunun 109 ncu maddesindeki hükümlerle derpiş olunan vergilere, sair vasıtalı ve vasıtasız vergi, resim ve harclara tâbi tutulmakla beraber, kendisi için, diğer mükellefiyet zümrelerine nazaran farklı mükellefiyetler ihdas eden veya bu kanunda mükellefiyet mevcut olmadığına sarahaten işaret edilen vasıtalı, vasıtasız hiçbir vergi, resim veya harc ile teklif olunamaz.

2. Bir petrol hakkı sahibi, petrollü araziden ihraç ve orada muvakkaten depo ettiği petrol için bu kanun gereğince ödenmiş veya ödenecek, Devlet hakları, Devlet hisseleri hariç olmak üzere petrol üzerine müesses vasıtalı hiçbir vergi, resim veya harca tâbi değildir. Petrol mahsulleri bu hükümden müstesnadır.

YEDİNCİ KISIM**İthalât, ihracat ve transferler****Bölüm : 1***İthalât ve ihracat*

MADDE 112. — 1. Bir petrol hakkı sahibi, bizzat veya bir mümessili vasıtasıyla, Türkiye'ye kendi petrol ameliyatı için lüzumlu istihlâk maddeleri dışındaki bütün malzemeyi bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 15 sene müddetle gümrük veya diğer ithal vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal eder. Muafiyet kısmen veya tamamen İcra Vekilleri Heyeti kararıyla uzatılabilir.

2. Bu gibi malzemenin haiz olduğu vergi ve resimlerden muafiyet, bu malzemenin ithalâtı yapan bir petrol hakkı sahibinden diğer bir petrol hakkı sahibine devri halinde de devam eder.

3. İthal vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilmiş bulunan malzeme bir petrol hakkı sahibinden petrol hakkı sahibi olmayan başka bir şahsa devredildiği takdirde, devir tarihinde cari olan tarife ve şartlar dâhilinde vergi ve resimlere tâbi tutulur.

MADDE 113. — Malzemenin 94 ncü maddede derpiş edildiği şekilde Petrol Dairesince satınalma hali müstesna bir petrol hakkı sahibi, ithal etmiş bulunduğu malzemedan istihlâk maddeleri dışında kalanlarını, ihraç vergi ve resimlerinden muaf olarak ihraç edebilir.

MADDE 114. — 13 ncü madde mucibince Türkiye'de tasfiyesi veya satılması istenebilecek petrol ve petrol mahsulleri hariç olmak üzere, bir petrol hakkı sahibi, petrol ve petrol mahsullerini her türlü ihraç vergi ve resimlerinden muaf olarak ihraç edebilir.

Bölüm : 2*Transferler*

MADDE 115. — 1. Bir petrol hakkı sahibi, müracaatı üzerine, kendi ithal ettiği sermayeden bakiye kalan kısmı harice transfer edebilir.

2. Bu kanunun tatbikatı bakımından ithal olunan sermaye tâbiri aşağıda gösterilen kıymetlerin mecmuunu ifade eder.

Bir petrol hakkı sahibinin petrol ameliyatını verimli bir şekilde kurması, tevsi etmesi veya yeniden faaliyete geçirmesi için hariçten ithal edilen:

- a) Yabancı para şeklindeki sermaye;
- b) Makine, teçhizat, aletler ve bu mahiyetteki mallar, makine aksamı, yedek parçaları ve malzeme, Petrol Dairesinin kabul edeceği sair lüzumlu mallar;
- c) Lisanslar, patent hakları ve alâmeti farika gibi fikri haklar ve hizmetler;
- d) Yeniden yatırılmak suretiyle sermayeye kalbedilen kârlar (Bu kârlar vergi beyannamelerinde gösterilen sâfi kârın kazancından vergiler düştükten sonra kalan kârlardır);

3. Mal, hizmet veya fikrî haklar şeklinde ithal edilen sermayenin kıymeti ve ihraç veya transferi istenen malların ikinci fıkra hükümlerine göre ithaline müsaade edilen mal ve kıymetler olup olmadığı Petrol Dairesince takdir olunur.

Kıymet takdiri, hem menşei memleket parasiyle, hem de ithal zamanında cari resmî kambiyo rayicine göre Türk parasiyle yapılır.

MADDE 116. — Bir petrol hakkı sahibi, müracaatı üzerine:

1. Petrol ameliyatından elde ettiği ve vergi beyannamesinde bildirdiği sâfi kurum kazancından vergiler düşüldükten sonra bakiye kalan kısmı;

2. Petrol ameliyatı için kendisine memleket dışından ikraz, avans ve sair suretlerle verilmiş bulunan para, menfaat veya eşya için tediyesi icabeden faiz ve kira gibi meblâğları;

Harice transfer edebilir.

MADDE 117. — Yukardaki maddelere göre, harice transfer edilebilecek miktarların transferi için nizamnameye uygun olarak yapılacak müracaat üzerine, Maliye Vekâleti, gerekli müsaadeyi verir.

MADDE 118. — 1567 ve 6224 sayılı kanunlarla, Türk Parasının Kıymetini Koruma hakkındaki 13 sayılı Karar, bunların tadilleri ve bunların yerine kaim olacak kanunların hükümleri, petrol hakkı sahipleri hakkında, yukarıki hükümlere uygun düştüğü nispette tatbik olunur.

SEKİZİNCİ KISIM

Hususi hükümler

Bölüm : 1

Yabancı personel ve personel yetiştirme

MADDE 119. — 1. Bir petrol hakkı sahibinin, petrol ameliyatının ifası için kendisine lüzumlu olabilecek yabancı idarî ve meslekî personelle mütehasşis işçileri Türkiye'de istihdamına, vekilin tasvibiyle Petrol Dairesince müsaade edilebilir.

2. Birinci fıkra mucibince verilen müsaadelere ve bunlara müsteniden çalışan yabancılara ve petrol hakkı sahiplerine 2007 numaralı kanun hükümleri tatbik edilmez.

MADDE 120. — 1. Petrol hakkı sahipleri, 119 neu madde mucibince istihdam ettikleri ecnebi şahıslar adedinin % 15 inden aşağı adedde olmamak üzere Türk vatandaşlarının petrol ameliyatının her safhasında ihtisas kazanmaları için yabancı memleketlerin ilmî veya meslekî müessese ve işletmelerinde eğitim ve staj görmelerini, masraflarını deruhde ederek sağlarlar.

2. İhtisas yapacak kimseleri ve bunların gönderileceği yerleri petrol hakkı sahibiyle Petrol Dairesi birlikte tesbit eder.

Bölüm : 2

Devletin yapacağı petrol ameliyatı

MADDE 121. — 1. Halen Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü tarafından yapılmakta olan petrol ameliyatından jeolojik istikşaf dışında kalanları, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 150 gün içinde Hükümet tarafından bu maksatla kurulacak bir hükmi şahsa devrolunur,

2. Bu suretle kurulan hükmi şahıs, bu kanun muvacehesinde diğer hükmi şahıslarla aynı haklara sahip ve mükellefiyetlere tâbidir,

3. Bu hükmi şahıs, başlamış olduğu ve hüsnüniyetle devam ettirdiği arama sondajları sahası için arama ruhsatnamesi, keşif yapmış olduğu sahalar için iş-

letme ruhsatnamesi talebedirse, bu talep, aynı sahalar için yapılmış olan diğer müracaatlara tercih olunur,

4. Ancak bilâhara teşekkül edecek bu mahiyetteki kurumlar 3 ncü fıkradaki tercih haklarına sahip olmaksızın 2 nei fıkra hükümlerine tâbi olurlar.

Bölüm : 3

Mücbir sebepler

MADDE 122. — Tabii âfetler, harb, isyan ve diğer mücbir sebepler petrol ameliyatına tesirleri nispetinde petrol hakkı sahibinin hak ve vecibelerini talik eder ve bu hak ve vecibelerinde tâbi olduğu müddetler mücbir sebebin devamı müddetine müsavi miktarda uzatılır.

DOKUZUNCU KISIM

Cezai hükümler

MADDE 123. — 1. Bu kanuna göre memnu sayılan fiil, daha ağır cezayı istilzam etmediği takdirde, bu kısım hükümlerine göre cezalandırılır.

2. Bu kısım hükümlerinin tatbiki, petrol hakkı sahibi hakkında bu kanunun diğer hükümlerinin tatbikına mâni teşkil etmez.

MADDE 124. — 1. Müsaade istihsal etmeden jeolojik istikşaf yapanlar 100 liradan 1 000 liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılır,

2. Arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belge almaksızın jeolojik istikşaftan gayri petrol ameliyatı yapanlar, 500 liradan 3 000 liraya kadar ağır para cezası veya bir aydan altı aya kadar hapis veya her ikisi ile birlikte cezalandırılırlar,

3. Türk ilim ve araştırma müesseseleri tarafından jeolojik tetkikler yapmak hususunda salâhiyet verilen şahıslara bu madde hükümleri tatbik olunmaz.

MADDE 125. — 1. Bu kanunun 3 ncü maddesinin 22 ve 23 ncü bentlerinde yazılı israf veya tehlikeli fiilleri yapanlara, bu israf veya tehlikeli fiili tesbit olunacak bir müddet zarfında durdurması için Petrol Dairesi tarafından emir verilir. Bu müddetin inkızasında israf veya tehlikeli fiil devam ederse, devam ettiği her gün için failleri 125 lira ağır para cezasıyla cezalandırılır.

2. Birinci fıkrada yazılı fiillerden dolayı ehemmiyetli ve tamiri kabil olmayan bir hasar meydana gelmişse, failleri hakkında bir aydan altı aya kadar hapis cezası veya fiilin devam ettiği her gün için 500 lira ağır para cezası veya bu cezaların her ikisi birlikte hükümlenir.

MADDE 126. — Bu kanunun verdiği bir hakkın kullanılmasına yahut bir vazifenin ifasına bilerek ve haksız olarak müdahale eden veya mâni olanlar 500 liraya kadar hafif para cezası veya bir aya kadar hafif hapis veya bu cezaların her ikisi ile birlikte cezalandırılırlar.

MADDE 127. — Bu kanuna göre yapılan müracaatlarda ve muamelelerde bilerek hilâfı hakikat beyanda bulunanlar 500 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezası ile veya bir aydan altı aya kadar hapis cezası ile yahut bu cezaların her ikisi ile birlikte cezalandırılırlar.

ONUNCU KISIM

İdari tedbirler

MADDE 128. — Petrol Dairesi, bir petrol ameliyatında veya bu ameliyatla ilgili olarak israf veya tehlikeli bir fiil yapıldığı neticesine vardığı takdirde, israf veya tehlikeli fiili yapana münasip bir mehil vermek suretiyle bunu durdurmasını ve vâkı hasarı tamir ve tashih etmesini ihtar eder. Eğer bu müddet zarfında ihtar edilen husus yerine getirilmezse, Petrol Dairesi, masrafı petrol hakkı sahibine ait olmak üzere, israf veya tehlikeyi önleyici tedbiri alır ve hasarı tamir ve tashih ettirir.

MADDE 129. — Petrol Dairesi, bir petrol ameliyatında veya bu ameliyatla ilgili olarak mühim ve tamiri mümkün olmayan bir hasara sebebiyet veren veya vermesi muhtemel olan israf veya tehlikeli bir fiil yapıldığı neticesine vardığı takdirde, masrafı, israf veya tehlikeli fiili yapana ait olmak üzere, ârızayı gidermek için lüzumlu gördüğü kuyulara ve bilecümle tesislere vaziyet edebileceği gibi ameliyatı durdurmak da dâhil olmak üzere her türlü tedbiri alabilir.

MADDE 130. — Bu kanuna göre yaptığı bir müracaatta veya muamelede bilerek hilâfı hakikat beyanda bulunmaktan dolayı salâhiyetli mahkeme tarafından mahkûm edilen bir şahsa, bu beyanına müsteniden Petrol Dairesince verilmiş olan haklar vekil tarafından fesih olunabilir.

MADDE 131. — Petrol hakkı sahibi, malî mükellefiyetlerinden her hangi birini ifa etmezse hakkında Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki Kanunun hükümleri tatbik olunur.

MADDE 132. — 1. Petrol hakkı sahibi, bu kanuna, nizamnameye, talimatnameye, kararname veya bunlara istinaden verilen emirlere veya müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi ve belgede yazılı şartlara riayet etmediği takdirde Petrol Dairesi, kendisine 90 gün zarfında bunlara riayeti, aksi halde verilen müsaadenin, arama veya işletme ruhsatnamelerinin veya belgenin fesih olunacağını ihtar eder. Bu ihtara rağmen 90 günlük mühletin hitamında petrol hakkı sahibinin riayetsizliği devam ederse, riayet olunmayan husus veya mükellefiyetin mesnedi olan müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belge İcra Vekilleri Heyeti kararıyla fesih olunur.

2. Bu takdirde, müsaadeden, arama veya işletme ruhsatnamesinden veya belgeden doğan haklar, fesih tarihinden itibaren sona erer.

ON BİRİNCİ KISIM

Son hükümler

Bölüm : 1*Yapılmakta olan petrol ameliyatı*

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte evvelce alınmış kanuni bir hakka müsteniden yapılmakta olan petrol ameliyatı bu tarihten itibaren 150 gün devam edebilir. Ameliyatın bu müddetten fazla devamı işbu kanuna göre alınacak mezumiyete bağlıdır.

2. Bu gibi ameliyelerin bu kanunun hükümleri dairesinde devamına izin verilebilmesi için :

- a) Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 90 gün zarfında Petrol Dairesine müracaat edilmesi,
 b) Ameliyatı yapan şahsın bu ameliyatı yapmaktan bu kanun hükümlerine göre menolunmamış bulunması,
 Lâzımdır.

Bölüm : 2*Kanunun şümülü ve meriyeti ve tatbik sureti*

MADDE 133. — 1. 24 Mart 1926 tarihli ve 792 sayılı Petrol Kanunu mülgadır.

2. 6309 sayılı Maden Kanunu hükümleri ve 2805 sayılı Kanunun 5 nci maddesi petrole tatbik edilmez.

MADDE 134. — Bu kanunun teşkilâtla müsaade ve belgeye mütaallik hükümleri neşri tarihinde, diğer hükümleri 14 ncü maddede zikrolunan nizamnamenin neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 135. — Bu kanunu İcravekilleri Heyeti yürütür.

8 Mart 1954

Petrol Dairesi kadro cetveli

Görevin çeşidi	Sayı	Aylık	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
Reis	1	150	Petrol Sicil Müdürü	1	90
Reis Muavini Teknik (İhtisas mevkii)	1	125	Mütercim	1	100
Reis Muavini İdari (İhtisas mevkii)	1	125	Muamelât Müdürü	1	80
Teknik Müşavir Jeolog (İhtisas mevkii)	1	125	Muhasebe Müdürü	1	80
Teknik Müşavir Mühendis (İhtisas mevkii)	1	125	Raportör	6	70
Hukuk Müşaviri	1	100	Personel Şefi	1	60
Mühendis (İhtisas mevkii)	2	100	Levazım Memuru	1	50
» » »	2	90	Arşiv Memuru	2	40
			Evrak Memuru	2	35
			Dosya Memuru	2	30
			Muhasebe Birinci Mümeyyizi	1	35
			Muhasebe Mümeyyizi	2	30

Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 7 . 3 . 1954 ve 1/735

Bu kanunun ilânının Başvekâlete bildirildiğine dair Riyaseti Cumhurdan gelen tezkerenin tarih ve numarası : 8 . 3 . 1954 ve 4/148

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları :

Cilt	Sayfa
27	182,183
29	87,195:238,251:281,285:308,309; 350,353:359,362,365,436:439

[İnikat : 57 ; 60 — 106 sıra numaralı matbua 57 nci İnikat zaptına bağlıdır.]